

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem Mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Nov vir dohodkov.

Kdor je potoval v začetku posta po slovenskem Štajerskem, naletel je večkrat na gruče ljudi, moških in ženskih, obloženih z vrečami, čutaricami in brentami na hrbtu. Če jih je vprašal, kam gredo, dobil je odgovor: „Gremo v mlin olje prešat!“

Če je pa le še bil radoveden ter je poizvedoval še dalje, izvedel je, da v omenjenem kraju sprešajo ljudje vse, iz česar je le mōči dobiti kaj olja. Najobilnejši pridelek vržejo sevēda orehi, katerih je tam tudi dovolj videti; drugi zopet sejejo obilno maka, lanū, gorščice, buč in še celō solnčnic, iz čegar semnja — katero marljivo zbirajo, da nič ne pride v zgubo — prešajo potem olje. Ubožnejši ljudje zbirajo tudi lešnike in celō bukvice po gozdu, češ, da bodo imeli kaj prešat; lešnikovo olje pa se rabi le za zdravilo ter se tudi drago plačuje. Ravno tako tudi olje iz lanenega semena, goršic in solnčnic. Kolikor več je truda pri pridelovanju takega olja, toliko dražje je. Če pa vzamemo v poštev, da

vsak bokal semena dá navadno stari maselje olja; da orehovo, makovo in bučino olje prav nič ni slabeje od navadnega, v štacunah prodajanega namiznega olja in da ga nekateri pridelajo po 30 do 40 bokalov, pa lahko izračunimo, koliko bi skupili za olje, ko bi ga odločili za prodajo. Če ga pa porabijo domā, imajo ga za vse leto dovolj za solato, fižol, redkev in druge podobne jedi. Previdni in varčni gospodarji obračajo torej temu pridelku posebno skrb.

Vsaj je pa tudi le postranski pridelek. Buče zrastejo med koruzo, mak med korenjem, oreh, enkrat vsajen, pa tudi lahko učaka nad sto let. Bučino in makovo seme se pri pospravljanju pridelka posuši na zraku, potem pa shrani, da pride zima. Ko nastanejo dolgočasni zimski večeri, ko mladina, pa tudi odrasčeni, nimajo kaj delati, pa prinese gospodinja jerbas bučinega semena, ga postavi na mizo z besedami: „Tu imate zdaj svoje delo!“ In predno mine nekaj ur, nabere se precejšen kupček izluščenega semena, katero se zopet shrani in sicer tako dolgo, da pride vse skupaj in napōči čas „prešanja“. To se zgodi navadno v začetku posta. Mlinarji, ki imajo take preše,

PODLISTEK.

Svatba na Mehovem.

(Dalje.)

Kunibert je imel s seboj priporočilno pismo takratnega mestnega župana Janeza Koler-ja v Ljubljani na dvorskega svetnika Holzinger-ja na Dunaji ter dospel ž njim v prestolnico. Ta mu je oskrbel prosto stanovanje, vpeljal ga je v različne kroge, kjer se je zbirala odlična gospōda in kmalo se je razširila slava znamenitega igralca na harfo po vsem mestu.

Kmalo na to govoril je o njem celi svet, kajti grof Stahremberg, ki je bil velik prijatelj godbe, seznanil se je v nekej plemenitaškej družbi — kjer je ta kazal svojo umetnost — z mladim umetnikom ter postal njegov pokrovitelj. Cesarski dvor, na katerem je zavzemal Stahremberg kaj odlično mesto, je kmato izvedel, da hvala o Kunibertu je nekaj nenavadnega.

Cesar Friderik IV., jako izobražen mož, bil je vedno velik prijatelj in pokrovitelj umetnosti in znanosti. Dasiravno se vsled varčnosti in ljubezni do denarja, ni dal lahko naprositi, bil je vendar z ozirom na umetnike in učenjake vedno velikodušen in radodaren, katera lastnost prošla je popolnoma tudi na njegovega sina Maksimilijana, pod katerim so umetnije in znanosti bujno cvetele.

V desetih mescih, katere je naš Kunibert prebil na Dunaju, zdelo se je, da je živel le za svojo umetnost. Uril se je noč in dan v petju in brenkanju in prijatelji umetnosti, ki so ga s početka slišali, čudili so se sedaj njegovemu napredku v godbi. Saj je bilo to tudi zadnje, kar je še podpiralo njegovo upanje, jedina njegova tolažba v samoti, ko so mu njegove misli vhaajale k nepozabljivi ljubici, ki pa je bila daleč, daleč.

Odlični krogi, v katerih je „harfar iz Kranjske“ kazal svojo umetnost, naklonili so umetniku mnogo dohodkov. Ko bi ga bil mogel osrečiti

dajo navadno razglasiti po fari, kedaj začnejo prešati in takrat začnejo vsi, brez izjeme, pripravljati v ta namen svoj pridelek.

Glavni pogoj pri prešanju pa je, da so jedrca orehov in drugo za prešanje odločeno seme, dovolj suha. Gospodinja torej nasuje seme v nalašč za to pripravljene sklede, zakuri v peč in pogrebe iz nje ogenj, postavi vanjo sklede s semenom, da se poslednje dovolj posuši. Paziti seveda mora, da bi se seme ne obžgalo ter ga večkrat premešati. Ko pa dobi seme prijeten duh in temnorjavo barvo, vzame se iz peči, ter vsuje v mehe in drugo jutro otide par moških ali par ženskih ž njim v za to pripravljen mlin.

V mlinu oskrbi navadno mlinar vse, kar je k temu potrebno. Vendar močnejša in boljša ko je preša, več se dobi olja. Zato pošiljajo gospodarji tudi domače hlapce v mlin, da tu pražijo tropine in jih dovolj dobro iztisnejo.

Po poravnanju računa z mlinarjem, odnese se olje in deloma tudi tropine na dom, da se porabijo za domačo potrebo, večkrat celo namesto masla. Kdor pa dobi mnogo olja, ter se boji, da bi dobilo pri dolgej rabi slab okus, ta dá olje navadno še prekuhati. V ta namen se vzame kotel, ali velika ponva, v katero se vlije olje ter postavi nad ogenj toliko časa, da zavré. Da pa ne bi skipelo (kar se kaj rado zgodi), zamesi gospodinja nekoliko testa, ter ga vlaga v vroče olje in speče v njem krape. Tako pripravljeno olje se dá potem dobro spraviti, brez bojazni, da bi se prezgodaj spridilo.

Kakor smo že omenili, rabi se orehovo, makovo in bučino olje, večinoma za jed; ostalih vrst olje pa za zdravila. Toda pridelovanje je pri vseh enako, tudi mlinar melje vse na enem in istem

kamnu. Samo takrat mora biti gospodar previden, ko prinese seme v mlin, da ne nasuje v „grob“ najboljšega za najslabšim, ker je lahko mogoče, da ostanki slabjšega spridijo tudi najboljšemu okus. Zato pa previden mlinar odlaga prešanje n. pr. goršičevega olja na najzadnje. On tudi pazi, da dobi vsak svoj delež, naj bi bil še tako majhen.

Ker zemljišče na Dolenjskem za take oljate rastline ni manj ugodno, nego na Štajerskem, torej upamo, da nam bodo bralci hvaležni, da smo jih opozorili na takšno postransko pridelovanje olja. Če olja sami ne potrebujejo, spečajo ga lahko v denar in si takó odkrijejo novi vir dohodkov. Ko bodo imeli gospodarji dovolj semena, našli se bodo tudi mlinarji, ki si bodo dali napraviti stiskalnice, akoravno jih sedaj le malo, ali nič ne poznajo.

Dostavek vredništva. Tudi na Kranjskem, na pr. pri Medvodah nad Ljubljano je mnogo taci h mlinov, ki se pečajo s prešanjem zgori omenjenih semen.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Naši vrli koroški bratje se vrlo boré zoper krutega nemškega sodeželana, zoper odpale lastne sinove. A ta boj jim je od dné do dné huji. Videti je kakor bi se bilo vse zapriseglo zoper koroške Slovence. Podružnice sv. Cirila in Metoda so storile in še vedno delajo jako veliko v prosveto preprostega naroda — a ovira se mu delovanje kar se dá posebno še v belaskem okrajnem glavarstvu. — Zadnji čas je pa videti, da je prišla ponemčevanju v pomoč celó vojaška oblast. Doslej je bilo zapovedano, da morajo znati

nit, ognjeni prestolonaslednik Maks! Ko bi me mogla slišati tudi Elizabeta — toda ne, je bolje takó! —

Ob določenej uri pridrdra dvorska kočija. Kunibert sede vanjo in kmalo je bil na cesarskem dvoru, na katerem je stalo že mnogo drugih kočij.

V dvorani, odločeni za predstavo, sprejme ga dvorski načelnik godbe Seidl ter ga pelje na odločeno mesto. Sedaj začela se je tudi polniti dvorana. Konečno se prikaže cesar spremljan od cesarice Eleonore ter njunega sina Maksimilijana. Vodja predstave dá znamenje. Skladba, ki jo je igrala dvorska godba in kantata, katero je pela neka mlada italijanska gospá, bili sta nekako preslišani radi pričakovanja, da se bo predstavljal tuj igralec. Sedaj nastopi Kunibert v svoji priprostosti, ki pa ni bila, da bi jo grajal, sè svojo harfo, tér se vsem navzočim globoko prikloni.

V dvorani je vladala popolna tišina. Sedaj pa se oglase zlate harfine strune, enake najčistej-

denar, pa bi se bil on lahko imenoval srečnega, kajti tega mu ni manjkalo. Nečega jutra, ko je prišel iz cerkve domu, najde na mizi pisemce svojega milostljivega pokrovitelja, grofa Stahremberga, ki ga nemudoma poziva k sebi.

„Pripravite se“, reče Stahremberg, ko mladenič ves plašen k njemu pride, „kajti jutri večer boste brenkali pred cesarjem in celim cesarskim dvorom. Upam, da mi ne napravite sramote. Privadite se vaših najboljših skladeb, a ob sedmej uri zvečer bodite pripravljene, ko pridejo z dvorskim vozom po vas. Sedaj pa z Bogom mladi prijatelj. Imam še opravka, toda jutri vas bom slišal ter gledal vašo slavo“.

Trepetajoč sreče podá se Kunibert domú. „Naposled, naposled!“ vsklikne, „upam doseči svoj namen. O, sveta umetnost in ti, srčnost ljubezni, kateri obé me držite po koncu, ne zapustite me tudi sedaj! Juteršnji dan ima biti odločilen, jutri me čuje umetnost ljubeč cesar sam in pleme-

oficirji koroškega polka tudi slovensko, ker govori čez 20 odstotkov vojakov slovenski jezik. Ali letos je vojni minister ta ukaz preklical, češ, da je samo 10 odstotkov vojakov slovenskih in da še ti znajo večinoma nemški. Kako je prišel do tega prepričanja, si lahko mislimo: gg. oficirjem se ne ljubi slovenski učiti — in pregledali so brž več kakor polovico Slovencev v polku. Naši poslanci na čelu jim veleč. g. Klun so vprašali v resnih besedah g. deželnobrambovskega ministra, noče li pobrigati se, da se ta krivični ukaz prekliče? — Da, da, ti slovenski poslanci nikakor ne smejo molčati.

O novem denarju se je pričela v državnem zboru razprava. Ne vemo še, bode-li iz te moke kaj kruha ali ne, ker ima zlata veljava sicer mnogo prijateljev pa tudi jako veliko nasprotnikov. Bati se je res, da si bomo nakopali z njo veliko milijonov novih dolgov ter lepo polnili žepe smehljajočim se judom. Pri nas namreč nimamo zlata; treba ga bode kupiti. Imajo pa ga največ potomci tistih, ki so nekaj v puščavi molili zlato tele. Vsaj jako sumljivo je, da se potegujejo za zlato prav posebno judovski prijatelji. Naš minister misli le polagoma pričeti plačevanje v zlato — a ti gospodje pravijo: precej mora biti! Skorej gotovo imajo zlata vže nakupljenega — ako bi pa Avstrija pridobivala zlato le polagoma, se boje ti ptički velike — zgube. Ta zguba bi bila za državo in plačevalce davkov le dobiček.

Našim Rusinom na Poljskem so se dovolile zadnji čas nekatere pravice; pričakovati pa je, da se jim spolni še marsikaka pravična želja. Zadnji čas so jim Poljaki bolj pravični in dunajska vlada je Rusinom naklonjena.

Na Češkem sejejo Mladočehi dalje seme pre-

šim glasom zvonov in že prvi vdarci so naznanjali, da na harfo igra pravi umetnik. Navzoči so pridržavali dihanje. Sedaj začne igrati svojo solo-skladbo: „Čast Bogu“ s tako veliko vnetostjo, dovršenostjo in tako mojsterski, da si mahoma pridobi priznanje vseh. V dvorani je bilo vse napeto od pričakovanja, da se že dolgo niso spominjali kaj tacega. Pesem, komaj končano, zahtevali so še v drugič in tretjič, katera se je ponavljala vsakokrat z enakim vspehom. Gospé so si brisale solzé, ki jih je tam zbujalo čarobno brenkanje. Za dvema drugima godbenima točkama, na katere na jezo dvorskih godcev nihče ni porajtal, bil je Kunibert sprejet z največjo pohvalo. Sedaj pa je začel peti, brenkajoč na harfo pesem: „Ljubezen nad vse“ s tako milo zvonečim glasom, da poslušalci niso vedeli, ali naj občudujejo brenkanje ali petje. Cesar je sedel vidno zamaknjen na svojem naslonjaču; v očéh zale cesarice so se bliščale solzé. Umetnik je istinito pokazal, kaj pre-

pira ter spodkopavajo tla Staročehom. Sami ne opravijo nič, a one, ki bi morda kaj opravili, odganjajo. Uboga dežela! Slovani smo vže taki, ako se nam po kaže le zarja boljšega upanja, vže smo si med seboj v laseh v posmeh našim nasprotni kom. Ni-li taka tudi pri nas?

Naši sosednji Mažarji na Ogerskem ne po znajo druge národnosti, kakor mažarsko: vse hočejo pomažariti. Zatirajo Slovake, Slovence, Rusine, Srbe, Rumune. Ti zadnji pošljejo na Dunaj k cesarju poslanstvo 1000 mož, ki bode milostljivemu vladarju izrazila želje rumunskega národa. Sami trpini imamo pač sočutje z njimi.

Na Hrvatskem imajo volitve za deželni zbor. Mažarska vlada tu pritiska tako, da o kacej prosti volitvi niti govoriti ni. Vladi nasprotna stranka si ne upa prodreti s svojimi možmi. Kaže se, da bo imela vlada v novem odboru same svoje pristaše. Tu jej bodo radi vrgli lepo Reko v naročje, po katerej se Mažarom vže toliko časa sline cedé. Uboga Hrvatska, kedaj bodo spregledali tvoji lastni sinovi?

Kaj je novega po širokem svetu?

Srbi bodo imeli letos vojaške vaje prav blizo bolgarske meje, kar pa Bolgarom prav nič ni po volji. Res čudno, ko imajo Srbi dosti pripravnih krajev za vaje v sredini dežele.

Na Francoskem se reči nekako presukavajo; katoliki se bolj in bolj poživljajo za sveto stvar in sicer na podlagi republike. Prav bi bilo, da si ukrepé stališče ter pridobé večino zbornici te prekrasne dežele. — Znani grozni čini anarhistov (ljudi, ki hočejo ves sedanji red podreti) je vzdramil vlado. Predložila je nekakove predloge, po katerih se poostri postava zoper hujskanje k umoru,

more ljubezen, zakaj skoro nobeno okó ni ostalo suho.

Ko je Kunibert na željo cesarice pesem še enkrat ponovil in potem hotel oditi, pomigne mu cesar in jeden iz dvornikov pospremi mladega umetnika pred vladarja, kjer se ta takoj zgrudi na kolena. Cesar pa vstane, vzame jednemu kamorniku težko zlato verigo z privezано svetinjo za zasluge iz rok ter jo dene virtuožu (umetniku) okolo vratu z besedami: „Tako priznanje zaslužite z vašo umetnostjo!“

Vsi čestitajo odlikovancu, ki je bil takó srečen da se je komaj držal po koncu. Vse dvorske gospé ga obkrožijo in obsipavajo s pohvalo. Ta pohvala ga je zopet osrčila, da se je začel v odličnej družbi kmalo kretati takó, kakor bi je bil že davno privajen.

Po tem dvorskem koncertu postal je Kunibert Avmer na Dunaju splošno znana osoba, o katerej že govoril vsak izobraženec. Presrečni mladenič

uporu, tatvini, požiganju, proti varnosti države; poostril se bode tudi tiskovni zakon.

V Belgiji so pri volitvah za pokrajinske svete zmagali veliko večino verni katoliški konservativci.

Lahom gre grozno trda za denar — še trša kakor nam. Vojaštvo tare tu in tam ubozega davkoplačevalca.

Prav podobna je na Portugalskem, kjer so odstopili zadnje dni nekateri ministri tudi, ker ni denarja.

Grki so tudi imeli volitve. Kralju in njegovej politiki prijazna stranka je popolnoma premagala svoje nasprotnike.

Piše se nam:

• Iz Šmihela. — Leta in leta že čakamo šolo za dečke. Začela se je slednjič zidati — a vže je ogenj v strehi!

Piše se po listih, govori, zabavlja se, da enorazrednica ni dovolj; da bi bilo grdo, ako bodo več znale prihodnje naše žene, nega možje, ker imajo dekleta trirazrednico; očita se, in prav po nedolžnem celo našemu mnogozasluznemu župniku.

Pa kaj je vendar v tem? Gospod vrednik, dovolite v „Novicah“ tudi meni besedico o tej stvari. Nadejam se, da govorim iz srca večine naših faranov.

Mislím, da naj se v Šmihelu nikakor ne zida šola za več, kakor samo eden razred — zidate pa se naj dve drugi: ena v Birčni Vasi, druga v Smolini Vasi ali Slateneku. Zakaj? Zato, da bodo imeli priliko v šolo hoditi otroci iz vse fare, ne pa samo nekateri. Iz Potovega Vrha, Birčne Vasi itd. otroci niso dolžni hoditi v Šmihelsko šolo, ker so preveč oddaljeni — tudi mogoče jim ni ob slabem vremenu. Dá naj se jim prilika, da se bodo mogli naučiti vsaj najpotrebnejše in zato zadostuje enorazrednica. Čudno bi bilo, ako bi bile dve deški šoli: štiri razrednica v Novem Mestu in dvorazrednica v Smihelu 20 minut

bil bi kaj rad zapustil sedaj cesarsko prestolnico in podal se v drago svojo domovino, toda manjkalo mu je še cesarjevo priporočilno pismo, od katerega je umetnik pričakoval še največ vspeha.

Ko mu družega dné grof Stahremberg izroči v cesarjevem imenu 50 zlatnikov, osrči se umetnik toliko, da odkrije svojemu dobrotniku, kateremu se je imel zahvaliti za ves svoj uspeh na Dunaju, svojo željo, češ, da samó cesarjevo priporočilno pismo je, kar si še dobiti želi.

„Kaj hočete sè samim priporočilnim pismom, ko bi ga pisala tudi cesarjeva roka, če pa s tem ni združeno kako odlično mesto? Da se to oboje doseže, ne bo nič pretežavnega, samó potrpljenja je treba. In poleg tega je tudi baš sedaj čas koncertov“, nadaljuje grof Stahremberg. „Gotovo vas bodo povabili da sodelujete, vse drugo pa se bo sedaj po tem vašem odlikovanju že dobilo. Pišite domu ter naznanite svojo srečo, kakor tudi to, da pridete, kakor hitro boste dosegli svoj namen. To je najboljši moj svet“. (Konac prihodnjič.)

vsak sebi potem pa dve uri (do Brusnic in dve in pol ali celo tri ure do Sic), ako gremo po črti, po kateri se razteza naša fara, ni nobene!

Pravite fantje bodo manj znali, nego dekleta, sram bode moža žene v zakonu. Gospodje, ali imate zapisano, da bodo dekleta podučevane v šmihelski šoli jemale samo tiste, ki so hodili v Šmihel v šolo, kaj pa če se kakošna ozre po lepem mladenču malo dalje na Potov Vrh, Stransko Vas itd. — pa dobi moža, ki celo brati ne bo znal? Kako bode pa tega sram?

Vsem enake pravice, kakor imajo vsi enake bremena! Šolsko doklado morajo vsi plačevati, torej naj se da vsem tudi prilika v šolo hoditi. Tisti dečki pa, ki žele priučiti se kaj več, ali dalje študirati, bodo hodili v Novomeško šolo, kakor so hodili doslej. Za navadno izobrazbo pa zadošča popolnoma enorazrednica.

Iz Brusnic 25. maja. Pozno je vže, ali boljše enkrat kakor nobenkrat. 1. maja smo imeli pri nas jako lepo cerkveno slovesnost. Veleč. gospod župnik Janez Vovk so nam blagoslovili podobi „Lurske Matere Božje pa sv. Frančiška Serafinskega“. Tega je popravil ali altar Matere Božje lurske je iz nova naredil znani kipar g. Anton Kušljan iz Novega Mesta. Kip Marije Device, deklice Bernardke, potoček, sploh vse je napravljeno tako krasno, da bi človek le gledal. Bilo je tu vže nekaj gospodov, pa vsi so se izrekli jako pohvalno o tem delu g. Kušljana. Da, delo hvali mojstra; le pridi sem v Brusnice pa poglej in prepričaj se bodeš.

Čujemo, da ima naš domači mojster letos jako mnogo naročil — zlasti za bližnjo Belo Kranjsko in Hrvatsko. Prav tako; kajti z najboljšo vestjo priporočamo gospoda poštenjaka vsem, ki potrebujejo podobna cerkvena dela. Čemu hoditi na tuje iskat, kar imamo lahko doma?

Iz Št. Jerneja. — Grozen umor se je doprinesel kot nasledek ponočnega vasovanja, v bližnji vasi na Mihovcu, od sobote na nedeljo t. j. v noči od 14. na 15. maja. Mlinarjev sin Jože Cvitko šel je z domačim hlapcem na konec vasi tudi mlinarsko hčer pod okno klicati. Slišal je to gospodar, očim dekleta, ter ga je začel odganjati od hiše. Ta se mu je pa neki ustavljal. Šel je očim ven, in ga z lopato precej zadela, potem je čez plitev potok zbežal in klobuk zgubil. Pripeljal pa je pozneje še več tovarišev in zahteval klobuk nazaj, trdeč da, če ga ne da, bodo udrli v hišo, ali naj pa vun pride, da ga bodo že natepli. Gospodar očim Fr. R. se je z njimi skozi okno karal, ko pa ti le zahtevajo klobuk nazaj, pa jim neki reče: „Le čakajte, ga vam bom pa dal“, odpre okno in ustrelje ter zadene Cvitko-tovega sina Jožeta, kateri se zvrne in takoj mrtev obleži v svoji krvi. — V nedeljo so ga peljali v mrtvašnico na Gradiško polje in v torek obducirali. To so žalostni in svarilni nasledki ponočevanja.

Domače vesti.

(Cepilni tečaj na Grmu je odložen) rad premajhnih odgnankov trt. — Vedni dež je zadrževal da trta ni toliko odrastla, kolikor je bilo pričakovati. „Dolenjske Novice“ bodo pravočasno naznanile, kedaj da se bo ta poduk vršil. Pogoji bodo ostali isti, ko so bili v prvič naznanjeni.

(Kmetijska podružnica v Novem Mestu) vabi svoje ude k občnemu zboru, ki bode v sredo dné 1. t. m. ob 2. uri popoldne v mestnei hiši z nasled-

njim vzporedom: 1. Poročilo o delovanju in o računih. 2. Volitev novega odbora. 3. Volitev odposlanca k občnemu zboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. 4. Nasveti za družbeni občni zbor v Ljubljani. 5. Raznoterosti.

(Postava o povzdigi živinoreje) se je pričela sedaj zvrševati. Pretečeni mesec je posebna komisija pregledovala po vsem političnem okraju bike ter razsojevala, kateri so za pleme sposobni, kateri ne. Opazila je, da primanjkuje po novi postavi, ki določa, da mora v vsaki občini biti za vsakih 100 krav najmanj en za plemenitev sposoben bik, v nekaterih občinah po 3—5 bikov, v vsem okraju pa 35 bikov, katere bodo morale občine preskrbeti; ravno s tem bode pa izginila velika ovira napredku živinoreje. Opozorujemo župane, naj za časa, t. j. prav precej skrbe, da postavi zadoste, in sicer zato, da ne bodo imeli sitnosti in pa zaradi svoje koristi. Res da bode postava delala marsikaj težav in ovir, pa kmalu se bode poznal blagodejen njen vpliv.

(Poziv do posestnikov, kateri so nasadili nove vinograde.) Po zakonu z dné 15. junija 1890. l. (državnega zakonika št. 143) so iz nova zasajeni vinogradi ali njih deli z najmanj en četrt hektarno površino, ki so bili od trtne uši uničeni, ali pa prostovoljno iz nova zasajeni, ako niso nad 25 kilometrov oddaljeni od vinogradov, s tem mrčesom okuženih, deset let prosti zemljiškega davka. Da to prostost dosežejo, morajo posestniki vinogradov najdalje do konca junija vsakega leta naznaniti ali davčnemu uradu ali premerskemu uradniku, da so zvršili delo. Vendar je tudi dovoljeno, da naznanila v imenu posestnikov izroči deželni odbor skupno finančnemu deželnemu oblastvu. Deželni odbor torej pozivlje vse posestnike, kateri so nasadili nove vinograde, da detičnemu županstvu naznanijo število parcele, katero, ali kateri del so obnovili, nje obsežnost v kvadratnih metrih in davčno občino, v kateri se nahaja parcela. Županstvom pa se naroča, da vsa naznanila do 15. junija t. l. predlože deželnemu odboru, kateri jih bode potem skupno izročil deželnemu finančnemu oblastvu v poslovanje.

(Premembe pri gg. sodnijskih uradnikih.) Prestavljeni so naslednji: gosp. Josip Senčar, sodnijski pristav iz Senožeč v Žužemberk; gosp. Henrik Frankovič, sodnijski pristav iz Kostanjevice v Velike Lašče za službovanjem pri okrožni sodnji v Novem Mestu; gosp. dr. Edvard Volčič, sodnijski pristav iz Žužemberka v Krško in gosp. Karol Grebenc, sodnijski pristav iz Črnomlja v Kostanjevico. Sodnijskim pristavom sta imenovana avskultanta g. Rudolf Perše za Senožeče in gospod Janez Pogačnik za Črnomelj.

(Dolenjska železnica) od Ljubljane do Kočevja se je jela graditi na šestih krajih ob enem. Deloma so pričeli dela jako slovesno, v Velikih Laščah n. pr. je gospod župnik delavcem blagoslovil orodje gospod okrajni sodnik pa je delo slovesno otvoril. — Zeleznice se veselimo; a želimo tudi, naj vže delo samo prinese našim ljudem kaj dobička — naj isti ne gré samo v tuje žepe!

(Pomladanski koncert) „našega pevskega društva“ vršil se je dné 14. maja v Narodnem domu. Na sporedu so bile vse točke za naše mesto nove in so se pod spretnim vodstvom g. pevovodje Tučka povsem dobro dovršile. Mešani in možka zbor sta žela pohvalo od še dokaj zbranega občinstva; z največjim zanimanjem in pazljivostjo pa smo poslušali dvospev: „Da, jaz te ne zapustim“ in samospev: „Ne-

zakonska mati“, katerima pesnima je sledilo burno odobravanje. Spremljevanje na glasovirju je bilo jako prijazno.

(Nosne obročke za bike.) Našim živinorejcem v njih korist svetujemo, da devajo vsakemu biku brez razločka obroček v nos; kmalo se bodo o dobrih nasledkih te naprave prepričali. Če ima bik obroček, ki se na konec kake palice pripne, ga vsak otrok lahko vodi. Ako hočemo bika dolgo časa vzdržati za pleme, ne pomagaj nič družega, da se ne odebeli in da ostane krepak, nego ž njim po malem delati n. pr. vodo, zeleno krmo, gnojnico itd. voziti, branati ali pa ga na sprehod voditi. Bik se mora vsak dan najmanj pol ure zunaj dobro pregibati. To je pa vse mogoče zvršiti le tedaj, kadar ima bik obroček v nosu. Tak bik, ki mnogokrat pride iz hleva, je pa tudi dosti manj divji, ob enem pa laži in krepkejši. Kmetijska podružnica v Novem Mestu je naročila nekaj nosnih obročkov z vzetjo ter jih iz prijaznosti oddaja po 60 kr. gospod Perko, trgovec na velikem trgu.

(V Češnicah) sodni okraj Zatiški, je zvoljen županom g. Fr. Mandelj; svetovalcem pa gg. Fr. Janežič in Janez Urh. — Upamo, da bo naš novi župan vodil županstvo v občo korist.

(Pri občinski volitvi v Adlešičih) dné 12. maja t. l. izvoljen je bil enoglasno županom doseđanji gospod župan in deželni poslanec gosp. Miko Dragoš, svetovalcema pa gg.: Adlešič Miko in Požek Ivan, posestnika v Adlešičih.

(Tovarna za cink) v Šent Janžu poleg Radeč je začela zopet svoje delo. Tako bo sedaj ustrezeno s tem tudi slovenskim delavcem.

(Cveteč muškateljjev grozd s 137 cm. dolgo mladico se je videl vže 16. maja pri Žibertu v Zavraticah, občina Studenec.

(Pot v nebesa) ali življenje udov tretjega reda sv. Frančiška Serafinskega, ki med svetom živijo. Spisal O. Nikolaj Mežnaršič, frančiškan. Četrtni neizpremenjeni natis. Dobi se v Katoliški bukvarni. — Cena v usnje vezana 90 kr., usnje z zlato obrezo 1 gld. 20 kr.

(List za gasilce.) S prvim dnem meseca maja je stopil v javnost prvi in edini list „Vatrogasac“ (ognjegasec) s podobami, na slovanskem jugu v hrvatskem jeziku. To leto bode izhajal po enkrat na mesec a prihodnje leto vsako tretjo nedeljo. Prinašal bode razne novice, ki se tičejo ognjegastva (požarnih bramb) z obilno vsebino, da se spoznavajo ognjegasna društva, sploh v poduk požarnim brambam. Za to leto bode veljal list 1 gold. 95 kr. Uredništvo je na Trsatu pri Reki. — Ker imamo Slovani vže mnogo ognjegasnih društev, hrvatski jezik pa lahko ume vsak količkaj izobražen človek, smo prepričani, da bodo tudi naši rojaki z veseljem segli po „Vatrogascu“. Priporočamo ga najtopljeje.

Razne vesti.

* (Ponarejanje denarja.) V spretnosti ponarejanja denarjev proslavili so se najbolj ponarejevalci v mestu Szegedin. Ponarediti goldinar ali cekin, je tam le igrača, ker tam znajo še kaj več. Pred kratkem je namreč jeden ondotnih strokovnjakov ponaredil napovedani naš novi goldinar, ali krono, ki ga imamo še le dobiti — ter opeharil z njo neko prodajalko. Takšnih ponarejenih denarjev bi po drugod še za drage denarie ne bilo moči dobiti.

* (Smrt na ladiji.) Nek angleški parnik ja-drajoč iz Evrope v Brazilijo je naletel kakor poročajo iz južne Amerike blizo otoka Rio de Janeiro na širokem morju na neko ladijo, ki je bila videti popolnoma zapuščena. Kapitan se približa s parnikom za streljaj ter spozna, da ima pred seboj italijansko ladjo z imenom „Fortuna“, ki je obilno naložena odplavala od imenovanega otoka proti severni Ameriki. Ker pa se je kapitanu zdelo vse močno sumljivo, odpošlje od parnika rešilni čoln z ljudmi, katerim naroči splezati na zapuščeno ladjo. Tu pa se odpre mornarjem grozen prizor. Na krovu je ležalo 18 mrličev, ki so bili že trohneti. S parnika poslani zdravnik je konstatiral, da so vsi mornarji, kar jih je bilo na „Fortuni“, zboleli za rumeno mrzlico in radi nje tudi pomrli. Pri odhodu z otoka vkrcalo se je na ladjo 29 mornarjev pod poveljništvom kapitana Antola.

* (Povodenj v Ameriki.) Iz Amerike čujemo slabo novico o veliki povodnji, ki je zajela doline reke Missisipi in Missouri. V mestu St. Louis in okolici samej cenijo škodo nad 11 milijonov dolarjev. Tudi več ljudi je zgubilo pri tem življenje.

(Draga soba.) Popotnik gostilničarju: „Poprimite mi zaračunali sobo po 60 kr. na dan, kako pa mi jo sedaj računate 80 kr.“ — Zato, ker je sedaj toliko daljši dan“, odgovori gostilničar.

(Sitna žena.) „Gospod, jaz ne morem pri vaši gospej več prestati radi njenih vednih sitnostij, jaz bom službo odpovedal.“ — „Zavidam te, o kako ti to tudi jaz rad učinil!“ odgovori gospodar.

(Iz gostilnice.) Točaj pristopi h kmetu, ki se je ravno najužinal ter ga vpraša: „Kaj, ali morda ne naročite ničesa za boljšo prebavo?“ — „To pa res ne, odgovori kmet.“ Dajte mi rajše nekaj, po čemer mi bo draga pečenka vsaj osem in štirideset ur v želodcu ostala.

Bratje Sokoli!

Binkoštno nedeljo popoldne priredi naše društvo izlet v Trebnje. — Zbirališče je v Čitalnici in sicer ob pol eni uri odidemo s godbo na čelu čez mesto do drevoreda peš; tam sedemo na pripravljene vozove. V Trebnjem pri „Rozmanu“ prosta zabava s petjem godbo, telovadbo in drugim razveseljevanjem. — Zvečer okoli desete ure povratek v Novo Mesto. Dolžnost je vsakega rednega člana, da se udeleži tega izleta v popolni družveni opravi. Na zdravje!

Novo Mesto, dne 25. maja 1892.

ODBOR.

V mesecu aprilu v Novo Mesto vračujoča se pisma:

Rosa Pöll, Budapest (rec.) — Franz Stich, N. Amerika — Jos. Kattinig, Gorz — Jos. Sterniser, California — Jos. Miller, (?) N. Amerika — Joh. Božič, Red Jacket — Ant. Sustaršič, Tulare — Johann Pirc, Toplice — Terezina Sturm, Fiume (dva) — Franz Supančič, Loič — Campel Lujs, N. A. Copper — Anna Deželan, N. A. Aurora — Johann Hirsch, Franzensfeste — Franz Berus, Agram — E. Reichenauer Hietzing — Franz Gross, Kresnice — Gasper Logar, Grahovo — Joh. Bradač, Cserevics — Franz Auniček, Nensville (rec.) — Josef Rakoše, Hrastnigg — Gewerk-

schaft Pregatbauer, Voitsberg — Anton Weiss, Iron Mountain — Johann Jakše, Iron Mountain — Anton Lukan, Laufen — Tereza Sturm, Fiume — Hudaklin Anton, Laibach — Kramer Johann, Johannesthal.

Poslano.

Vodstvo sadjarske vinarske in poljedelske šole na Grmu nam je podalo vže marsikak poduk v svojej stroki, za katerega smo kmetovalci zlasti še vinorejci prav hvaležni. Letos bode gori še poseben kurz, v katerem se bode podučevalo, kako se požlahtnujejo ameriksanske trte z domačimi rezniki. Gotovo je jako potrebna reč. Želeli bi pa, naj bi se pri tej priliki obiskovalcem tega kurza tudi razložilo, kaj je prvo znamenje, da pride perenospera, strupena rosa, in kako se dá to spoznati? Gotovo je to jako važno, saj je od tega odvisno, kaj naj dalje delamo, da je zabranimo oziroma končamo.

A. pl. L.

Loterijske srečke.

Trst	14. maja	2	17	74	35	52
Gradec	21. „	4	9	41	82	85

ZAHVALA.

Za mnoge dokaze sočutja med boleznijo in o smrti našega nepozabnega očeta, oziroma brata in starega očeta

Antona Jarm-a,

pomožnega sodnijskega uradnika in posestnika v Brez pri Trebnjem,

kakor tudi za mnogobrojno udeležbo pri sprevedu k poslednjemu počitku izrekamo vsem gg. uradnikom, prijateljem in znancem svojo najtoplejšo zahvalo.

Žalujoci ostali.

Cepilni tečaj na Grmu

je odložen

zaradi pramajhnih odgnankov trt. Novo naznaniło tega tečaja se bo pravočasno razglasilo.

Vodstvo dež. kmetijske poljedelske in sadjarske šole na Grmu.

[136]

Razglas.

Posojilnica v Črnomlji, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, dajala bode vlagateljem hranilnih vlog od 1. julija 1892 naprej le 4½% obresti.

[184-1]

Ravnateljstvo.

Takoj se proda iz proste roke

hiša s štirimi sobami, živinskim in svinjskim hlevom, dvema kletmi, kozolcem, njivo in vinogradom. Hiša je tik velike ceste, kjer je sedaj prodajalnica z usnjem. Pripravna je za vsako obrt ali prodajalnico. Cena se izve pri lastnici Mariji Pirman v št. Jurni h. št. zraven Jožefa Zagorca.

[135-]

Mlin na prodaj.

V Zaverstniku pri Litiji se proda iz proste roke mlin s tremi kamni in stopami, v dobrem stanu. Lega je lepa tik okrajne ceste. Natančneje pové iz prijaznosti

Ivan Wakonigg,
trgovec v Šmartnem pri Litiji.

(122-2)

Deček,

kateri je 14 let star, zmožen slovenskega in nemškega jezika, poštenih starišev, sprejme se takoj pod ugodnimi pogoji v prodajalnico z mešanim blagom Janko Puhek-a v Črnomlju. (115-3)

Anton Piletič,

lončar v Stari Vasi, pošta Šent-Jernej (Dolenjsko)

priporoča se v izdelovanje različnih peči, bodisi velikih, manjših za sobe in po želji tudi za kruh peči, v različnih barvah, vse so delane iz fine ilovice in so dobro žgane. Tudi prevzema poprave in stavljenje peči po nizkih cenah. (102-3)

V najem se dadó

za gostilno pripravni pritrilni prostori v hiši števil. 47, obstoječi iz treh sob, kuhinje, s kleti, hleva in vrta; tudi bi se lahko kaka soba uporabila za prenočišče tujcev. Več se poizvé pri lastniku hiše št. 47 v Novem Mestu. (105-3)

Poleg mestnega mlina

najbližnji mlin poleg Rudolfovega, z opravo na valjce je na prodaj ali se za več let v najem oddá.

Ker mi druga opravila branijo, se nadalje še z mlinom pečati, ga ponudim po ceni v nakup, ali za več let v najem.

Mlin je zele prostoren, trdno zidan, s štirimi pari kamni in še z vso opravo na valjce; je v dobrem stanu, najbližnji mlin poleg Rudolfovega na dobrem potoku „Težka voda“, od mestnega Rotovža samo 1100 korakov oddaljen; s tremi gospodarskimi poslopji, lepim velikim vrtom, njivo in malim travnikom nasajenim z sadnim drevjem za 20 centov mrve; na prijaznem kraju. Priporočam ga po ceni v nakup mlinarjem, ali z ozirom na zagotovljeno dolensko železnico do Rudolfovega, za kako drugo industrijsko podjetje z vodnim gonilom, na priliko: za mehansko mizarstvo, objarno, strojarjo, umetne ključavničarstvo ali druga podobna podjetja.

Opomnim, da je v prvem nadstropji mlina lepo stanovanje z šestimi sobami in pravilno pečnico, vežo in kuhinjo, da ima voda pri mlinu slapa ali padca 2-30 metra in da je jéz, ker iz obrezanega kamna v cement vžidan, za večno trden.

Plačati je precej pri kupu samo 1000 gld., ves drugi znesek pozneje v letnih obrokih. (18-7)

Alfonz Oblak,

posest. mlina v Kandiji pol. Rudolfovega.

Pri generalnem zastopu

„banke Slavije“

[131-1]

v Ljubljani

dobi službo

troje inteligentnih mož

ki bi imeli zmožnost za notranje in unanje službovanje.

90 vag že dve leti ugašenega apna

na Loki se takoj proda pri gosp. Alidi Windischer v Novem Mestu. Cena se izvé ravno tam. (132-1)

Kovač,

tako sposoben, da lahko samostojno kovaški obrt opravlja in v tem podučuje, sprejme se takoj proti prav ugodnimi pogoji. On lahko prevzame kovačnico v najem ali pa, da stopi proti plači v službo. Ta kovačnica je v sredi vasi na Božakovem blizo Metlike, ker je dosti različnega opravila in dobrega zasluzka; tudi stanovanje je poleg. Vse drugo poizve se pri lastniku

Martin Vukšinič-u,

posestniku na Božakovem h. št. 5.

(129-1)

Služba hostnega varuha (borštmarja)

za mestno hosto v Rasnem se oddá. Pisane ali ustmene prošnje sprejema do 13. junija načelnik odbora

Anton Vrtačič

v Novem Mestu.

(128-1)

Majhne in velike peči

ter druge glinaste izdelke, kakor tudi štedilna ognjišča (šparherde), cevi za vodo in kanale izdeluje ter postavlja proti večletnim poroštvo.

[116-2]

Martin Mali, lončar,

Kronovo. Belaeerkev. P. Št. Jernej. (Kranjska.)

Turbine in kolesa za na vodo, parne mašine, parne kotle, kakor tudi mašine za obdelovanje lesa in prav posebno dobre žage ponuja po jako nizkih cenah (80-3)

Tönniesova fabrika za mašine v Ljubljani.

Nove dobre orglje

[130-1]

(14 spremenov)

se takoj po nizki ceni prodado v Gaberji hiš. št. 87. Več o tem pové iz prijaznosti gosp. Valentin Bergant, župnik v Brusnicah pri Novem Mestu. Kranjsko.

Naprodaj je nov mlin,

s tremi tečaji, prav dobro narejen, voda visoka ter je je zmirom dosti, v dobrem kraju eno uro od železnice, pri cesti in je v obliži tudi premogokop. Pri njemu so tudi njive in travniki. Plačati je jeden del takoj, ostalo pa se lahko plačuje v letnih obrokih. Več se izvé pri Janozu Lenardu, v Rajhenburgu, Štajersko.

Uljudno naznanjam, da sem vsled poravnave in za-
doščenja svojih upnikov zopet odprl svojo

prodajalnice

ter se priporočam p. n. občinstvu, posebno prečast. duhov-
ščini in p. n. gospodom uradnikom. V svoji zalogi imam
najfineje kakor tudi priprosteje blago. Zelo priporočam
svojo bogato zalogo vsakovrstnih narejenih obteb.

Posebno pa se priporočam za vsakovrstna

— krojaška dela, —

katera izvršujem po najnovejših uzorih. P. n. gg. urad-
nikom izdelujem uniforme natanko po predpisu ter pre-
skrbijem vse potrebno. Prečastiti duhovščini izdelujem
vsa potrebna oblačila natanko po želji. Slavnemu občin-
stvu se priporočam za izdelovanje različnih oblek,
bodisi za gospode ali dečke. Vsa naročila izvrševal
bodem natanko in solidno po nizkih cenah.

Zagotavljam vsakomu hitro izvršilo naročenih del,
priporočam se za blagovoljna naročila in zaupanje ter bi-
ležim z veleštovanjem

Jakob Mikolič,
krojač v Novem Mestu.

(110—3)

Modro galico

za škropljenje v vinogradih po 22 kr.
kilo in škropilnice dobre in cenó prodaja

J. Perko,

(126—2)

trgovec v Novem Mestu št. 93.

Na prodaj!

Domačija s krčmo v Zalogu tik prihodnje želez-
nične proge je takoj na prodaj proti ugodnimi pogoji.
Več se izve pri lastniku

Franc Kovač,

(125—2)

v Novem Mestu števil. 241.

Mlad sivi bik za pleme

je naprodaj. Cena 100 gld. (121—2)

Baron Bergovo grajsko oskrbništvo v Mokronogu.

Učenca poštenega in lepega zadržanja, sloven-
skega in nemškega jezika v besedi in
pisavi zmožnega, sprejme takoj v svojo prodajalnico
z mešanim blagom **Ant. Rajmer,** trgovec v Metliki.

Najboljše sredstvo proti slabostim v želodecu

je

'Plzenska pivna grenčica'

izdelek tovarne

H. in A. Finger v Plznu.

Pravo grenčico imajo naprodaj v naslednjih
prodajalnicah:

V *Novem Mestu*: **Adolf Pauser**; v *Metliki*:
Friderik Skušek; v *Črnomlju*: **brata Schweiger**;
v *Kočevju*: **Franz Loy**; v *Ribnici*: **Franc Picek**;
v *Žužemberku*: **Jakob Dereani**; v *Trebnjem*: **Vi-
ljem Tomic.** (123—2)

Lepo posestvo naprodaj.

V *Gorenji Vasi* pri *Ribnici* je naprodaj iz proste
roke lepo posestvo obstoječe: iz hiše z dvema pri-
tličnima in tremi sobami v podstrešji, s kašto, kuhinjo,
dvema kleti, skednjem, živinskim hlevom in poleg tega
svinjak, lopa za drva, na vrtu je vodnjak s cementom
zidan. V tej hiši je prodajalnica z špecijskim blagom
ter se prodaja tudi vsa prodajalnična oprava. Pohištvo
je obokano, zelo pripravno za prodajalnico ali krčmo,
posebno sedaj, o zidanji dolenske železnice, ker je
proga za streljaj daleč trasirana. Pri hiši je lep vrt
in del gojzda. Več še pové lastnik

Anton Perušek,

(104-8)

posestnik in trgovec v Gorenji Vasi pri Ribnici.

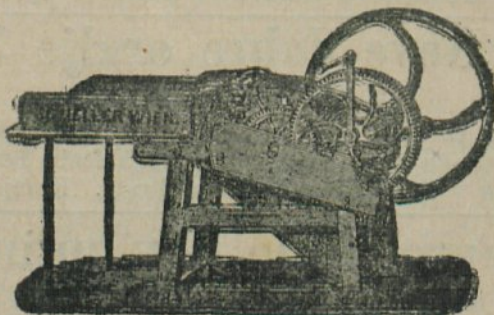
— Vinograd, —

kateri meri 3 orale, sè zidanico z stanovanjem v
Dolžu je naprodaj. Več o tem pové oskrbništvo v
Ruprčvrhu. (120—2)

Oskrbništvo graščine Ruprčvrh

ima na prodaj krompir metr stot po
1 goldinar. (106—3)

Vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in sadjarstvo

mlatilnice, čistilnice za žito,
trijérje, slamoreznice, mline za sadje,
stiskalnice za sadje, vino in grozdje,

kakor tudi vse druge stroje in priprave

za kmetijstvo, vinarstvo in sadjerejstvo itd.

priporoča v najnovejši in najboljši obliki, po ceni:

IG. HELLER, DUNAJ,

$\frac{2}{2}$ PRATERSTRASSE 78.

Ilustrovani zapiski in pohvalna pisma v slovenskem, hrvaškem, nemškem in laškem jeziku po zahtevanju brez-
plačno in franko. — Čas za poskušnje — garancija, ugodni pogoji. Zopet znižane cene. (94—4)